

RAPORT
z Warsztatu Refleksyjnego
nr 2/2019

Podkowa Leśna, 04.01.2019r

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”
Lokalna grupa działania: Stowarzyszenie LGD Zielone Sąsiedztwo współfinansowana jest ze środków Unii Europejskiej
w ramach działania „Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020

I. Cel warsztatu refleksyjnego.....	3
II. Poruszane zagadnienia	3
III. Wymagania dotyczące ewaluacji i monitoringu wynikające z Wytocznych MRiRW 5/2017	4
IV. Kamienie milowe	4
V. Stan realizacji LSR na dzień 31.12.2018r.....	4
VI. Wskaźniki.....	5
VII. Jakość projektów	5
VIII. Procedury i kryteria	6
IX. Granty	7
X. Zmiany w sytuacji społeczno-gospodarczej oraz zróżnicowanie potrzeb między poszczególnymi gminami.....	7
XI. Aktywizacja i funkcjonowanie Biura LGD	8
XI. Podsumowanie.....	9

I. Cel warsztatu refleksyjnego

4 stycznia 2019 r w Podkowie Leśnej (ul. Lilpopa 18) odbył się II Warsztat refleksyjny Stowarzyszenia LGD „Zielone Sąsiedztwo”.

Warsztat refleksyjny stanowi element ewaluacji wewnętrznej on-going, wprowadzony do realizacji w LGD Wytyczną Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi (Wytyczna 5/3/2017 z 18 sierpnia 2017 r.). Zgodnie z nią oraz Podręcznikiem Monitoringu i Ewaluacji LSR, na początku każdego roku LGD dokonuje ewaluacji wewnętrznej, której kulminacyjnym punktem jest przeprowadzanie ćwiczeń analityczno-refleksyjnych mających na celu dokonanie bieżącej analizy procesu wdrażania i jego efektów oraz zmian w otoczeniu LSR.

Celem warsztatu jest bieżąca analiza procesu wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju poprzez lepsze zrozumienie osiągniętych rezultatów, zmian otoczenia oraz przewidywanie zagrożeń związanych z realizacją wskaźników a poprzez to całej Strategii. Rozważania przeprowadzone w trakcie warsztatów mogą być podstawą do podejmowania decyzji o ewentualnej zmianie kierunku działań – jeśli to będzie konieczne – oraz stanowią wkład w ewaluację *ex-post*.

Obecni byli przedstawiciele Zarządu LGD, Komisji rewizyjnej, Rady Oceniającej, Biura LGD, Instytucji z obszaru LGD oraz mieszkańców Gmin członkowskich.

II. Poruszane zagadnienia

Podczas warsztatu podjęto dyskusję w oparciu o następujące zagadnienia:

- a/ Czy realizacja finansowa i rzeczowa LSR przebiegała zgodnie z planem i można ją uznać za zadowalającą?
- b/ W jakim stopniu jakość składanych projektów wybieranych we wszystkich obszarach tematycznych wpływa na osiąganie wskaźników w zaplanowanym czasie?
- c/ W jakim stopniu stosowane kryteria wyboru projektów spełniają swoją rolę?
- d/ W jakim stopniu wybierane projekty realizowane w ramach LSR przyczyniają się do osiągnięcia celów LSR i w jakim stopniu przyczyniają się do odpowiadania na potrzeby społeczności z obszaru LGD?
- e/ Czy przyjęty system wskaźników dostarcza wszystkie potrzebne informacje niezbędne do określenia skuteczności interwencyjnej strategii?
- f/ Czy procedury naboru wyboru i realizacji projektów są przyjazne dla beneficjentów?
- g/ Jaka jest skuteczność działania biura LGD (działań animacyjnych, informacyjno-promocyjnych, doradczych)?
- h/ Jakie zmiany należy wprowadzić w działaniach LGD, by skuteczniej realizowała cele LSR?

W trakcie warsztatów, zostały szczegółowo przedstawione działania i inicjatywy podejmowane przez LGD w 2018 roku, (min nabory wniosków, działania promocyjne, warsztaty szkoleniowe dla wnioskodawców).

Dyskusja została oparta o przygotowane przez pracowników biura zestawienia dostępnych danych za badany okres wraz z materiałami wykorzystanymi do sporządzenia Sprawozdania za 2018 rok.

III. Wymagania dotyczące ewaluacji i monitoringu wynikające z Wytycznych MRiRW 5/2017

W związku z wprowadzeniem wytycznych nr 5/2017 LGD zostało zobligowane do:

- dostosowania wskaźników zawartych w LSR do wskaźników tzw. obowiązkowych PROW
- wypełniania ankiety monitorującej realizację Planu Komunikacji (raz na pół roku)
- składania sprawozdania z realizacji LSR (raz w roku)
- przeprowadzenia Warsztatu Refleksyjnego na początku każdego roku
- zlecenia ewaluacji zewnętrznej raz w latach 2020-2022

IV. Kamienie milowe

Kamień milowy (ang. *milestone*) – w zarządzaniu projektami, jest to ważne zdarzenie w harmonogramie o czasie trwania 0, które podsumowuje określony zestaw zadań, bądź daną fazę projektu. Kamienie milowe określono jako moment weryfikacji realizacji wskaźników oraz wydatkowanie środków do końca 2018 roku.

V. Stan realizacji LSR na dzień 31.12.2018r

Zagadnienie: *Czy realizacja finansowa i rzeczowa LSR przebiegała zgodnie z planem i można ją uznać za zadowalającą?*

Jeżeli nie, to czy poziom realizacji może negatywnie wpłynąć na realizację celów LSR?

Jakie można wskazać przyczyny odstępstw od planu?

Jakie działania można podjąć, by uniknąć ich w kolejnym roku?

Informacje o naborach zrealizowanych w 2018r:

- Przeprowadzono 9 naborów,
- złożono w sumie 31 wniosków w tym 12 na premie, 6 na rozwój działalności
- Podpisano 21 umów z Urzędem Marszałkowskim

Wnioski z dyskusji: Zgodnie z informacjami uzyskanymi z Urzędu Marszałkowskiego kamienie milowe zostaną osiągnięte na poziomie 63% a realizacja budżetu osiągnie 73 %. Realizacja finansowa jest więc zadowalająca. W Urzędzie Marszałkowskim pozostają nadal wnioski do oceny jednak nie wpłynie to w sposób istotny na realizację finansowej i rzeczowej LSR. Nadal długi czas weryfikacji wniosków wpływa na niższy niż byłby możliwy poziom realizacji LSR. Wszystkie nabory zostały przeprowadzone zgodnie z harmonogramem.

- Przedsięwzięcie I.1.1 - całkowity wskaźnik produktu „ Liczba operacji obejmujących budowę, przebudowę i wyposażenie obiektów należących do podmiotów działających w sferze kultury i lokalnej gospodarki” został zrealizowany poprzez 2 podpisane umowy do wniosków złożonych w ramach naboru nr 3/2017
W ramach w/w przedsięwzięcia w roku 2019 planuje się ogłoszenie kolejnego naboru ze wskaźnikiem produktu „Liczba projektów ukierunkowanych na innowacje społeczno – gospodarcze” 1 szt.
- Przedsięwzięcie I.2.2 – wskaźnik produktu „Liczba projektów ukierunkowanych na rozwój produktów lokalnych” 2 szt , 2 wnioski złożono w 2017r w ramach naboru 4/2017 - zostały podpisane obie umowy więc wskaźnik został zrealizowany.
- W ramach w/w przedsięwzięcia w roku 2018 został ogłoszony i zrealizowany nabór ze wskaźnikiem produktu „Liczba operacji z zakresu integracji społecznych” 1szt.- umowa została podpisana z CKiIO więc wskaźnik został zrealizowany.

- Przedsięwzięcie I.3.1. „ Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa” zakładany wskaźnik to 21 sztuk, podpisanych zostało 18 umów a więc zrealizowano 85,71% zakładanego wskaźnika. Liczba operacji dotyczących rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa- zakładano 7 sztuk, podpisano 2 umowy a więc wskaźnik zrealizowano w 59,95%.
- Przedsięwzięcie I.4.1. wskaźnik zrealizowany poprzez podpisanie umowy na projekt „Aktywny Senior”
- Przedsięwzięcie II.1.1. „ Liczba projektów z zakresu promocji walorów środowiska naturalnego i przyrodniczego” zaplanowano i zrealizowano wskaźnik 1 sztuka.

Zalecenia:

- dobra współpraca z beneficjentami oraz UMWM na każdym etapie przygotowania, realizacji i rozliczania wniosków składanych do LGD,
- angażowanie Gmin członkowskich w realizację LSR poprzez zachęcanie przedstawicieli Gmin do aktywnego włączania się w działania LGD,
- zapewnienie płynności finansowej LGD w zakresie funkcjonowania biura, realizacji Planu Komunikacji i realizacji LSR m. innymi poprzez podniesienie rocznej składki członkowskiej od członkowskich Gmin,
- utrzymanie wizerunku LGD „Zielone Sąsiedztwo” jako międzysektorowej organizacji partnerskiej działającej w sferze pożytku publicznego na rzecz podnoszenia jakości życia mieszkańców obszaru LGD.

VI. Wskaźniki

Zagadnienie: *Czy przyjęty system wskaźników sprawdza się i dostarcza wszystkich potrzebnych informacji?*

Wnioski z dyskusji: Przyjęty system wskaźników dostarcza co prawda wszystkich niezbędnych informacji jednak proces realizacji kamieni milowych był utrudniony ze względu na zero-jedynkowy charakter poszczególnych wskaźników. W przyszłości należy zastanowić się i ewentualnie zmodyfikować LSR poprzez kumulowanie wskaźników bez zbytniego rozproszenia. Dobrym przykładem jest kumulacja przedsięwzięcia I.4.1 oraz I.4.2, które de facto dotyczą działań skierowanych do tej samej grupy odbiorców. Nie ma więc konieczności dublowania wskaźników.

Zalecenia:

- monitorować możliwość agregacji wskaźników do celów sprawozdawczych
- zmodyfikować LSR pod kątem agregacji przedsięwzięć i wskaźników w celu sprawniejszego realizowania LSR

VII. Jakość projektów

Zagadnienie: *Czy jakość projektów wybieranych we wszystkich obszarach tematycznych jest zadowalająca?*

- W jakim stopniu jakość składanych projektów wybieranych we wszystkich obszarach tematycznych wpływa na osiągnięcie wskaźników w zaplanowanym czasie?
- W jakich obszarach tematycznych jakość wniosków budzi wątpliwość?
- Jeżeli nie, to jak odbije się to na realizacji celów LSR?

- Co można zrobić, by podnieść jakość wniosków?

W jakim stopniu wybierane projekty realizowane w ramach LSR przyczyniają się do osiągnięcia celów LSR i w jakim stopniu przyczyniają się do odpowiadania na potrzeby społeczności z obszaru LGD?

- Jakie zmiany w sytuacji społeczno-gospodarczej nastąpiły i mogą mieć wpływ na dezaktualizację LSR?
- Czy widać zróżnicowania potrzeb między poszczególnymi gminami? Jakie i jak można na nie zareagować?

Podczas Warsztatu Refleksyjnego przeanalizowano informacje dotyczące doradztwa i szkoleń przekazane przez odpowiedzialnego za ten zakres pracownika biura LGD. Wzięto także pod uwagę uwagi i refleksje Przewodniczącej Rady Oceniającej i obecnych członków.

Wnioski z dyskusji: Jakość wniosków składanych w naborach jest raczej zadowolająca choć zdarzają się wnioski przygotowane z różną dbałością, szczególnie z zakresu rozwoju przedsiębiorczości. Być może wynika to ze stopnia skomplikowania samego wniosku. Należy systematycznie zachęcać beneficjentów do korzystania z doradztwa w biurze LGD w zakresie wypełniania dokumentacji aplikacyjnej oraz zapewniać im szkolenia.

Zalecenia:

- kontynuować działania doradcze i szkoleniowe w Biurze LGD.
- Umożliwić kontakt beneficjentom i wymianę doświadczeń oraz dobrych praktyk (np. w formie forum).
- Wspierać beneficjentów w procesie realizacji i rozliczenia środków.
- Podnoszenie kwalifikacji pracowników w zakresie doradztwa.

VIII. Procedury i kryteria

Zagadnienie: *W jakim stopniu stosowane kryteria wyboru projektów spełniają swoją rolę?*

- *Czy są jednoznaczne, obiektywne, czy pozwalają wybrać najlepsze wnioski?*
- *Czy wnioskodawcy zgłaszają wątpliwości odnośnie kryteriów, jakie?*
- *Co można zrobić, żeby poprawić katalog kryteriów?*

Czy procedury naboru, wyboru i realizacji projektów są przyjazne dla beneficjentów?

- *Jakie zmiany można wprowadzić w procedurach na tym etapie, by podnieść ich użyteczność?*

Wnioski z dyskusji: W trakcie przeprowadzania naborów oraz oceny wniosków zaproponowano by uaktualnić lokalne kryteria wyboru dotyczące punktacji grup defaworyzowanych.

Zaproponowana treść kryterium:

Wnioskodawca w dniu składania wniosku należy do jednej z poniższych grup:

- Osoba w wieku do 35 r.ż. – 2 pkt
- Osoba w wieku powyżej 50 lat. – 2 pkt
- Kobieta oraz osoba sprawująca opiekę nad małym dzieckiem (do ukończenia 6 r.ż.) – 4 pkt.
- Osoba niepełnosprawna z orzeczeniem o niepełnosprawności – 4 pkt

Brak przynależności do przynajmniej jednej grupy – 0 pkt.

Punkty sumują się.

Maks. 10pkt.

Zmiana umożliwia skierowanie wsparcia do osób najbardziej potrzebujących, w przypadku których zachodzi kumulacja przynależności osoby do różnych kategorii grup defaworyzowanych.

Posiadanie przez Wnioskodawcę trzech z wymienionych cech z kategorii defaworyzowanej oznacza otrzymanie maksymalnej liczby punktów w tym kryterium.

Dotychczasowe doświadczenie z czterech przeprowadzonych naborów na rozwój przedsiębiorczości na obszarze Stowarzyszenia LGD „Zielone Sąsiedztwo” wskazuje, że

1. Wprowadzona zmiana nie wpływa na sumaryczną liczbę punktów w tym kryterium (maks. 10 pkt.)
2. Wprowadzona zmiana nie wpływa na sumaryczną liczbę punktów w ocenie operacji dla tego działania (maks. 100 pkt.)
3. Kryterium zachowuje dotychczasowe zasady dotyczące preferowania osób należących do grup defaworyzowanych
4. Kryterium umożliwia adekwatną punktację wniosku w zależności o obiektywnej sytuacji Wnioskodawcy.

Jednocześnie należy podkreślić, że w grupie defaworyzowanej znajdują się wszystkie kobiety a więc każda kobieta składająca wniosek o dofinansowanie otrzyma od Rady Oceniającej punkty promujące w wysokości zgodnej ze sposobem punktowania.

W 2018 roku do Biura LGD wpłynęły 4 protesty. Wszystkie zostały przekazane do Urzędu Marszałkowskiego i uznane za bezzasadne.

IX. Granty

Ostatnia aktualizacja harmonogramu planowanych naborów umożliwiła rezygnację z większości projektów grantowych na rzecz konkursów. Taka zmiana wynikała bezpośrednio z obawy o realizację wskaźników oraz kondycję finansową stowarzyszenia w trakcie realizacji projektów grantowych. Pozostawiono na 2019 rok grant, który miał na celu umożliwienie współdziałania w realizacji LSR mniejszym organizacjom i podmiotom. Nadal temat grantu jest kontrowersyjny z uwagi na kondycję finansową Stowarzyszenia oraz „sprawność” realizacji i rozliczania projektów przez Stowarzyszenia na obszarze LGD. W związku z wątpliwościami w trakcie dyskusji zaproponowano by realizację projektu grantowego przesunąć w harmonogramie z 2019 na 2020rok. Jednocześnie powstała sugestia by LGD zaangażowało spotkanie Stowarzyszeń działających na obszarze LGD potencjalnie zainteresowanych projektem.

X. Zmiany w sytuacji społeczno-gospodarczej oraz zróżnicowanie potrzeb między poszczególnymi gminami.

Zagadnienie: *W jakim stopniu wybierane projekty realizowane w ramach LSR przyczyniają się do osiągnięcia celów LSR i w jakim stopniu przyczyniają się do odpowiadania na potrzeby społeczności z obszaru LGD?*

Wnioski z dyskusji: Projekty składane przez mieszkańców obszaru LGD przyczyniają się do osiągnięcia celów zapisanych w LSR. W ostatnim czasie obserwujemy istotny wzrost aktywności społecznej mieszkańców w gminie Milanówek. Coraz więcej jest również osób zainteresowanych utworzeniem nowego przedsiębiorstwa właśnie z gminy Milanówek.

Na obszarze trzech gmin członkowskich nadal obserwuje się stosunkowo wysoki poziom aktywności społecznej, jednak brak możliwości finansowych i skomplikowane procedury

rozliczania grantów pozyskiwanych ze źródeł wewnętrznych i zewnętrznych ograniczają zakres działań.

Zauważalna jest kontynuacja trendu polegającego na wzmożonych działaniach związanych z kulturą fizyczną i sportem. Środki możliwe do pozyskania za pośrednictwem LGD są nadal atrakcyjne dla Gmin członkowskich, jednakże ich wielkość nie pozwala na zaspokojenie wszystkich deklarowanych potrzeb.

Zalecenia:

- -zabieganie o pozytywny wizerunek LGD jako organizacji partnerskiej, wspierającej, otwartej na nowe inicjatywy,
- - wspieranie nowych liderów i aktywnych środowisk – Ew budowanie trwałych mechanizmów wsparcia i uznania ich dorobku na rzecz dobra wspólnego,
- - utrzymywanie kontaktów i współpracy międzyśrodowiskowej oraz podejmowanie działań na rzecz aktywizacji mieszkańców Podwarszawskiego Trójmiasta Ogrodów,
- - promocja idei PTO wśród mieszkańców i na zewnątrz,
- - doskonalenie współpracy międzysektorowej szczególnie pomiędzy samorządami a lokalnymi organizacjami pozarządowymi,
- - promocja prospołecznych postaw przedsiębiorczych.

XI. Aktywizacja i funkcjonowanie Biura LGD

Zagadnienie: *Jaka jest skuteczność działania biura LGD (działań animacyjnych, informacyjno-promocyjnych, doradczych)?*

Omówiono funkcjonowanie biura LGD i zakres realizowanych działań, w tym

- realizację i zakres Planu szkoleń dla członków Organu Decyzyjnego,
- realizację Planu szkoleń dla pracowników biura,
- sposób i efekty realizacji działań doradczych,
- sposób i efekty realizacji działań animacyjnych i promocyjnych.

Inne zagadnienia związane z procesem realizacji LSR;

Omówiono realizację Planu Komunikacji i działania promocyjno/ informacyjno/aktywizujące w aspekcie realizacji założeń LSR. Podkreślono dużą liczbę i jakość działań zrealizowanych w ramach Planu Komunikacji. Omówiono rolę Zarządu i Rady LGD i sposoby komunikowania się z członkami Stowarzyszenia. Podkreślono rolę informowania i konsultowania oraz aktywizowania współpracujących podmiotów w uwspólnioną, partnerską realizację celów LSR.

Wnioski z dyskusji: *Jakie zmiany należy wprowadzić w działaniach LGD, by skuteczniej realizowała cele LSR?*

Działania Biura LGD „Zielone Sąsiedztwo” są skuteczne i zgodne z Harmonogramem realizacji Planu Komunikacji na rok 2018. Pracownicy uczestniczą w szkoleniach zgodnie z Planem szkoleń - są to zazwyczaj szkolenia niskobudżetowe lub bezpłatne. W trakcie dyskusji ustalono, że należy wprowadzić zmiany w planach szkoleń ze względu na zmiany w harmonogramie naborów. Dotychczasowy Plan szkoleń dla członków Rady Oceniającej należy zmodyfikować biorąc pod uwagę potrzeby wynikające z aktualnej sytuacji (ilość naborów, poziom wiedzy członków Rady).

Z przeprowadzonych ankiet wynika, że poziom obsługi beneficjenta jest zgodny z założonymi standardami.

W 2018r nie badano społecznego odbioru realizacji LSR. Na obecnym etapie wdrażania LSR nie jest możliwe badanie trwałości skutków wsparcia.

W 2018 roku przygotowano i złożono w Urzędzie Marszałkowskim projekt współpracy dotyczący przedsiębiorczości.

Zalecenia:

- zaanimowanie spotkania Zarządu LGD z przedstawicielami Gmin Członkowskich (Burmistrzami) w celu doprecyzowania działań prowadzących do efektywniejszej współpracy
- zmiany w Planach Szkoleń

XI. Podsumowanie

Sposób wykorzystania rekomendacji i wniosków z Warsztatu Refleksyjnego:

Poziom realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju jest adekwatny do obowiązującego harmonogramu. Osiągnięto wymagany poziom wskaźników produktu określonych jako tzw. Kamienie Milowe.

Rekomenduje się kontynuowanie podejmowanych działań w ramach realizacji LSR, budowanie pozytywnego wizerunku LGD „Zielone Sąsiedztwo” na obszarze LGD oraz szerokie promowanie możliwości pozyskania środków za pośrednictwem Stowarzyszenia. Realizacja założonych celów LSR będzie możliwa przy dalszym uwspólnionym, harmonijnym, partnerskim działaniu Gmin członkowskich.

Informacja o przebiegu i efektach realizacji Warsztatu Refleksyjnego zawierająca rekomendacje w poszczególnych obszarach podlegających badaniu i wewnętrznej ocenie, zostanie upubliczniona poprzez zamieszczenie na stronie internetowej LGD i rozesłana do wiadomości do Burmistrzów członkowskich gmin.

Raport został zaakceptowany na posiedzeniu Zarządu LGD w dniu 21.01.2019r.